

Drenthe op Dreef

AANSLUITING
ONDERWIJS EN
BEDRIJFSLEVEN

BEROEPSBEVOLKING
EN ARBEIDSMARKT
VAN DE TOEKOMST

GRENS-
OVERSCHRIJDENDE
MOBILITEIT

WERKGELEGENHEIDSTOENAME
EN WERKLOOSHEIDSDALING
OP KORTE TERMIJN

21 initiatieven
die wérken

DRENTHE OP DREEF

Kijkje op de werkvloer

Een arbeidsmarkt die goed functioneert. Met een optimale balans tussen vraag en aanbod. Dat is een van de speerpunten van de Economische Koers van de provincie Drenthe. Hoe wordt er gewerkt aan dit speerpunt? Welke projecten gaan de gewenste verandering teweegbrengen? U leest het in dit magazine. Maak kennis met prachtige projecten op het gebied van onderwijs & arbeidsmarkt, we geven u graag een kijkje op de werkvloer. Bent u klaar voor een rondleiding? Start dan direct met het eerste project op pagina 5.

Colofon

Dit magazine 'Drenthe op dreef' is in april 2017 uitgegeven in opdracht van de provincie Drenthe.

Tekst: Het Geheime Wapen Tekstschrijvers
Grafische verzorging: Grafische diensten provincie Drenthe
Beeld: o.a. TechniekBeeldbank

Voor meer informatie of contact provincie Drenthe:
www.provincie.drenthe.nl/arbeidsmarkt

INHOUD

AANSLUITING
ONDERWIJS EN
BEDRIJFSLEVEN

- 5 **Toptechniek in bedrijf Drenthe**
KRACHTEN BUNDELEN VOOR VITALE REGIO'S
- 6 **Verspaningsopleiding**
'WIJ ZIJN EEN STELLETJE KUNSTENAARS'
- 8 **Opleiden in het restauratievak**
OUDE GEBOUWEN, JONGE AMBACHTSLIEDEN
- 9 **Human Capital regeling**
OP ZOEK NAAR DE BALANS
- 9 **Servicepunt Techniek Drenthe**
WEGLEKKEN TECHNISCH PERSONEEL VOORKOMEN
- 10 **Regionaal co-makship**
"ONDERWIJS MAAK JE SAMEN"
- 10 **Scholieren denken mee met verdubbeling N34**
FRISSE BLIK VOORKOMT VASTROESTEN
- 11 **Praktijk Instituut Techniek**
LEERLINGEN MET EEN STREEPJE VOOR
- 11 **Vierslagleren**
VIER VLIEGEN IN ÉÉN KLAP

12 **3D-printen & Leerlijn Techniek, Talent & Energie**
"HET IS VOORAL DOEN, DENKEN, SLOPEN"

14 **Drentse Onderwijsmonitor**
GOED ZICHT OP DE KWALITEIT VAN ONS ONDERWIJS

15 **Duurzame inzetbaarheid**
WERKNEMERS LEKKER IN HUN VEL

16 **Meesterlijk ondernemen**
LEERLINGEN RUNNEN EIGEN ONDERNEMINGEN

17 **Girlsday & Jet-Net**
GIRLS WANTED!

18 **Collectie Veenhuizen**
DESIGNERS WERKEN SAMEN MET GEDETINEERDEN

BEROEPSBEVOLKING
EN ARBEIDSMARKT
VAN DE TOEKOMST

20 **Arbeidsmarkt Noord + Actiedocument
Emsland/Drenthe**
DE KANSEN VAN DE GRENS

22 **Sorgen für, sorgen dass**
GRENDOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING

GREN-
DOVERSCHRIJDENDE
MOBILITEIT

24 **Provincie verstrekt BBL-vouchers**
LEREND WERKEN, WERKEND LEREN

26 **Versnellingsagenda**
VERSNELDE START VAN KANSRIJKE PROJECTEN

27 **Sectorplan Vrijetijdseconomie**
VERNIEUWING IN DE VRIJETIJDSECTOR

27 **Europees Globaliseringsfonds**
800 MENSEN WEER AAN HET WERK

WERKGELEGENHEIDSTOENAME
EN WERKLOOSHEIDSDALING
OP KORTE TERMIJN

NIEUWE IDEEËN

Een ganzenpoot uit een 3D-printer? Het kan en het is daadwerkelijk in gebruik. Een gans in Diever loopt er dankbaar mee rond. Creatieve leerlingen van een basisschool maakten, tijdens een 3D printer-project, de prothese voor het hinkende diertje. Ik vind het een prachtig voorbeeld van hoe de jeugd in Drenthe zich door nieuwe technologie laat inspireren en tot nieuwe ideeën komt.

Het is een van de 21 bijzondere projecten die in dit magazine naar voren komen. Een mooie selectie op het gebied van onderwijs & arbeidsmarkt. Stuk voor stuk van belang voor een gezonde toekomst. Want dat er werk aan de winkel is, dat mag duidelijk zijn. Onder andere de vergrijzing en ontgroening schotelen ons uitdagingen voor. In het Economische Beleidskader 'De Economische Koers Drenthe 2016-2019' geven we aan hoe we een versterking van de economische structuur en duurzame werkgelegenheid creëren.

In dit magazine geven we aan wat er allemaal al gebeurt. En als u door dit magazine bladert, dan kan het niet anders dan dat u met een positieve blik naar de Drentse toekomst kijkt. U ziet dat de arbeidsmarkt nieuwe kansen heeft gekregen. Hoe oplossingen ontstaan door samenwerkingen aan te gaan. En hoe veerkrachtig onze provincie is. Anderzijds is de praktijk ook weleens weerbarstig. Dat blijkt onder andere uit het sectorplan 'Grenzeloos werken'. Een plan om de kansen voor werkzoekenden in de grensregio's op betaald werk te vergroten. De uitvoering van het sectorplan is echter lastig. Wij zijn dan ook met betrokkenen, waaronder het ministerie van SZW, in gesprek hierover'.

We zijn trots op wat mensen in Drenthe allemaal voor elkaar hebben gekregen. Soms, zoals in het geval van de 3D printers, is de provincie Drenthe daarbij subsidieverstrekker en brengt ze partijen bij elkaar. Een andere keer vervult ze de rol van aanjager, coördinator of faciliterende partij. Maar ze doet het nooit alleen. Er wordt nauw samengewerkt met onderwijsinstellingen en met bedrijven en ambitieuze initiatiefnemers. Want voor een goed functionerende arbeidsmarkt is samenwerking het hoogste goed. Dat blijkt ook uit de projecten die in dit magazine gepresenteerd worden.

Laat dit magazine niet alleen informierend maar vooral ook inspirerend werken. Wellicht leidt het tot nieuwe samenwerkingen. Of brengt het u op nieuwe ideeën.

Assen, april 2017

Cees Bijl

Gedeputeerde Arbeidsmarkt en Onderwijs van de provincie Drenthe

THEMA AANSLUITING ONDERWIJS EN BEDRIJFSLEVEN

Het Drentse bedrijfsleven moet kunnen beschikken over voldoende en goed geschoold personeel. Werknemers moeten een baan kunnen vinden die aansluit bij hun opleiding en competenties. Met deze twee doelstellingen voor ogen zet de provincie in op een verdere verbetering van de verbinding tussen onderwijs- en kennisinstellingen en het Drentse bedrijfsleven. Zeker met de aangekondigde daling van de Drentse beroepsbevolking is het noodzaak dat iedere Drent wordt gestimuleerd het maximale uit zichzelf te halen. Hiervoor faciliteert en subsidieert de provincie diverse initiatieven waarbij onderwijs en arbeidsmarkt de handen ineen slaan.

AANSLUITING
ONDERWIJS EN
BEDRIJFSLEVEN

TOPTECHNIEK IN BEDRIJF DRENTHE KRACHTEN BUNDELEN VOOR VITALE REGIO'S

'Toptechniek in bedrijf' is een landelijk programma van het ministerie van onderwijs en wetenschappen. Doel: jongeren interesseren voor een opleiding en baan in de techniek. Het omvat in Nederland 21 projecten die allemaal sterk regionaal georiënteerd zijn. Mede dankzij steun van de provincie en de inspanningen van Adri Mertens is het programma inmiddels ook in drie Drentse regio's een succes.

Begin 2014 had Adri Mertens van het Alfa-college in Groningen al diverse projecten voor 'Toptechniek in bedrijf' opgezet. Het stoorde hem dat Drenthe op dat gebied nog steeds geen Toptechniek-regio was. "Terwijl ik wist dat daar ook aan prachtige techniekprojecten werd gewerkt."

Mertens kreeg de vrije hand en ging op bezoek bij de vmbo's en mbo's in Drenthe. "Ik vroeg ze naar hun gezamenlijke ambities. En of ze zin hadden daar samen met mij naartoe te werken. Het bleek een schot in de roos. Er is een hoog ambitieus niveau en dat hebben we omgezet naar goede plannen. De scholen stemmen opleidingsprogramma's op elkaar af, we hebben het bedrijfsleven en de provincie erbij betrokken en werken aan concrete projecten. We doen van alles om jongeren te interesseren in techniek."

Heel slim

Door de regionaal gerichte aanpak, ontstonden in Assen, Emmen en Hoogeveen verschillende projecten. Mertens: "Assen heeft van oorsprong niet echt een maakindustrie, maar er wordt nu wel veel technisch personeel gevraagd. Dus daar zijn de scholen en het bedrijfsleven bezig een goed netwerk op te bouwen. Daarvoor hebben ze zich aangesloten bij parkmanagement. Heel slim, zo kunnen ze aansluiten op de overheadstructuur die er al is."

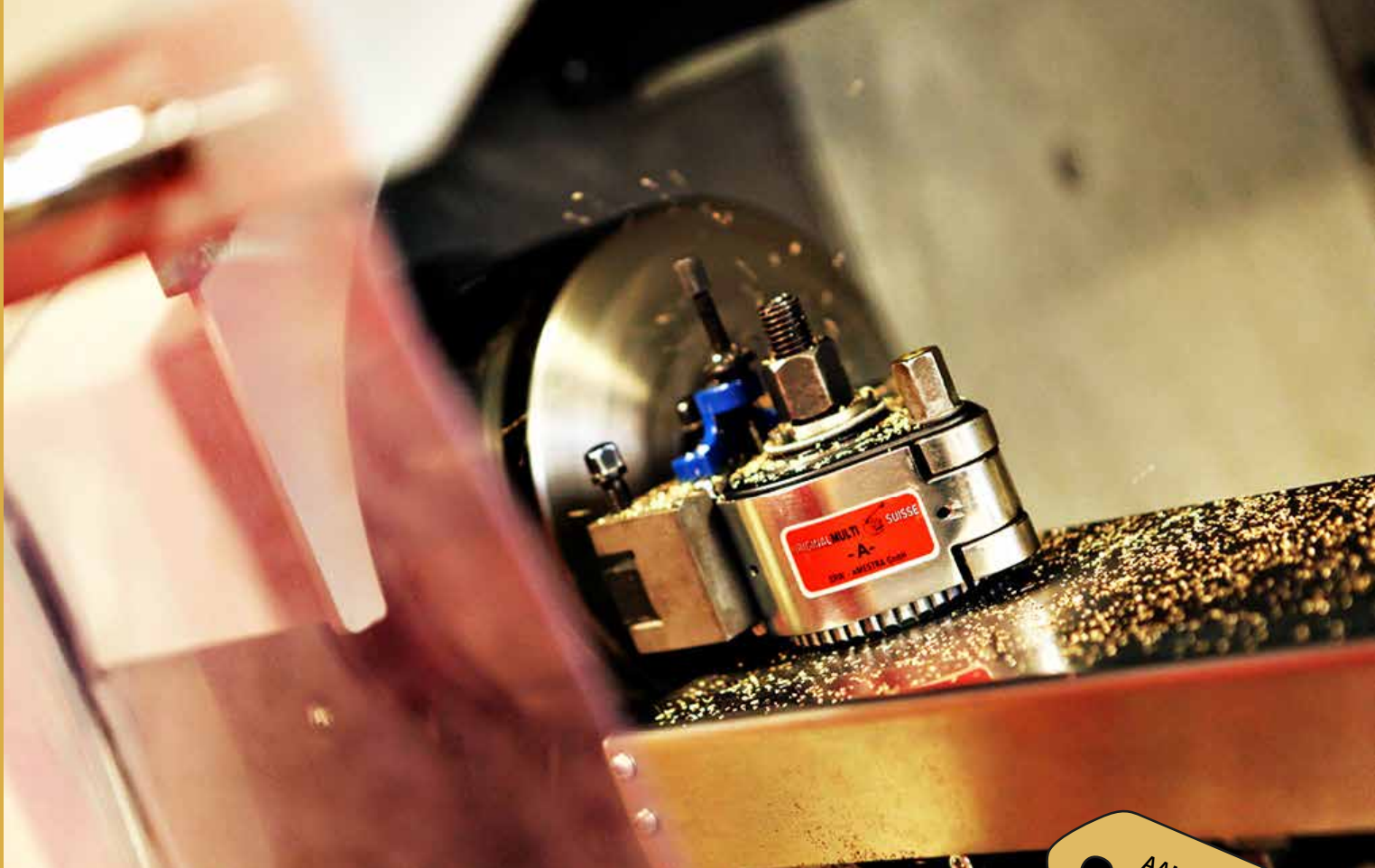
In Emmen onderzoeken verschillende opleidingen hoe ze tot één technieklocatie kunnen komen. "Zodat drie scholen niet afzonderlijk in apparatuur hoeven te investeren. Het is een anticiperregio, maar ook al neemt het aantal leerlingen af, je wilt natuurlijk wel goed technisch onderwijs blijven geven. Anders kom je in een neerwaartse spiraal terecht."

Vanuit eenzelfde gedachte is op 24 september 2016 in Hoogeveen het Praktijk Instituut Techniek geopend. "Bedrijven bepalen daar mede de inhoud en opzet van de opleidingen, om school en praktijk naadloos op elkaar aan te laten sluiten. De studenten werken met de geautomatiseerde productieprocessen waar ze in de praktijk ook mee te maken krijgen."

Een boost aan de regio

Volgens Mertens is het doel van Toptechniek in bedrijf niet alleen 'goed technisch personeel afleveren'.

"Uiteindelijk draait het om de vitaliteit van de regio. Want je kunt wel werkgelegenheid hebben, maar als je geen mensen hebt om de vacatures te vullen, vertrekken de bedrijven. Dus eigenlijk geven we op deze manier een boost aan de hele regio. Althans, daar zouden we graag een bescheiden bijdrage aan leveren."

VERSPANINGSOPLEIDING

'WE ZIJN EEN STELLETJE KUNSTENAARS'

Verspaners zijn hard nodig in de industrie. Maar de aanwas van jonge krachten met een goede opleiding stakte. De Bedrijfsvakschool Techniek Drenthe is in mei 2014 opgericht om een oplossing te bieden op dit probleem. "De eerste lichting verspaners is afgelopen zomer de markt opgegaan."

John van der Laan, oprichter van de Bedrijfsvakschool Techniek Drenthe, laat het met trots weten. De eerste allround verspaners van de school in Emmen zijn inmiddels aan het werk. Of ze hebben een vervolg aan het leertraject geplakt, om een niveau hoger te komen. "Het gaat om in totaal negen jongens. Er is ook al een nieuwe lichting, daarbij gaat het om zeven. We hadden liever meer gehad, maar het vak is niet voor iedereen weggelegd. We voeren een selectie." Precies daardoor levert de school de vaklieden die direct inzetbaar zijn op de werkvloer. En daar zit de industrie nou juist op te wachten.

Crème de la crème

Van der Laan is oprichter van metaalbewerkingsbedrijf Landes in Emmen. Hij is inmiddels met pensioen, maar staat nog midden in zijn vakgebied. "Een paar jaar geleden hoorde ik dat een paar verspaningsopleidingen in het Noorden zouden stoppen of krimpen. Hoe moesten we dan aan personeel gaan komen? Bovendien klaagt het bedrijfsleven al jaren dat het niveau van de jongens die net van school komen zo ver afstaat van de werkelijkheid. Samen met een aantal andere bedrijven hebben we daarom het initiatief genomen om de Stichting Bedrijfsvakschool Techniek Drenthe op te richten. Er zijn nu 21 technische bedrijven uit Zuidoost-Drenthe aange-

sloten als lid. Deze bedrijven hebben belang bij goede verspaners en hebben plek voor hen op de werkvloer. We leiden de leerlingen dan ook op tot de crème de la crème van de vaktechnici.” Het gaat om vmbo-niveau 2 en 3, de opleiding duurt gemiddeld twee jaar. Tijdens de opleiding is de leerling verzekerd van werk en inkomen, bovendien geldt er een baangarantie.

Slim en handig

Voor zowel de theorie- als praktijklessen heeft de school een modern ingerichte ruimte in een gebouw van het Drenthe College in Emmen. Voor de klas staan docenten en instructeurs met ervaring in het bedrijfsleven.

Vanuit het bedrijfsleven ontvangt de school steun in de vorm van gereedschap, materialen, soms een machine. De benodigde machines zijn erg duur, een nieuwe machine kan wel tussen de 80.000 en 100.000 euro kosten. Dankzij een startkapitaal van de gemeente Emmen/de provincie Drenthe was het mogelijk de school te starten. Jan Nap is namens de provincie aanjager achter deze en soortgelijke projecten. Samenwerkingen tussen opleidingen en bedrijfsleven acht hij van groot belang. “Het werkt slim en handig, voor zowel student als werkgever. Een student kan op deze manier zo goed mogelijk landen op de werkvloer, dat is gunstig voor alle partijen.”

“Verspaners hebben op de arbeidsmarkt heel goede vooruitzichten”

Goede vooruitzichten

Van der Laan over de plannen: “We willen graag een uitbreiding van het aantal leerlingen. We gaan open dagen houden, campagne voeren en voorlichting geven om de school te promoten. Zodat we mensen kunnen vertellen wat het vak precies inhoudt. Verspaners hebben op de arbeidsmarkt heel goede vooruitzichten, dat gaan we beter naar voren brengen.” Misschien dat het beeld van het vak verspaner dan ook wat bijgesteld wordt. “Niet iedereen weet dat het een heel schoon beroep is. Je witte T-shirt is na een dag werken nog steeds helemaal wit.”

HET WERK VAN VERSPANERS IS DAGELIJKS OM ONS HEEN

Apparaten, machines, auto's en vliegtuigen bestaan uit onderdelen van staal, gietijzer of kunststof. Een verspaner maakt deze onderdelen door materiaal te slijpen, zagen, frezen of draaien. “We zijn een stelletje kunstenaars,” zegt Van der Laan. “We krijgen bijvoorbeeld een blokje ijzer, messing of aluminium en er ontstaat een nieuw onderdeel. Het groeit onder je handen.” Een verspaner werkt met een computergestuurde (CNC) draai- of freesbank, in de werkplaats bij een onderhouds- of productiebedrijf. Naast het ‘handwerk’ heeft een verspaner een wiskunde-knobbel nodig. Het bedenken, schrijven en installeren van de programma's, het controleren van de resultaten horen namelijk ook bij de taken. Abstract en oplossingsgericht denkvermogen en een goed ruimtelijk, technisch en procesmatig inzicht is noodzakelijk. Het is een beroep waarvoor verschillende vaardigheden worden gevraagd, vandaar de selectie die de Bedrijfsvakschool Techniek Drenthe voert.

OPLEIDEN IN HET RESTAURATIEVAK

OUDE GEBOUWEN, JONGE AMBACHTSLIEDEN

Ons cultureel erfgoed kent een rijk verleden, maar we wensen het uiteraard ook een goede toekomst. Daar zijn vakmensen voor nodig. Timmermannen, rietdekkers, hoveniers en andere ambachtslieden die het restauratievak verstaan. De provincie spant zich in om kennis uit die vakgebieden veilig te stellen voor de toekomst.

"We hebben in Drenthe veel monumentale en karakteristieke panden. Die willen we uiteraard in stand houden," zegt Jelle Langeland, adviseur monumenten bij de provincie Drenthe. "Tegelijkertijd willen we zorgen dat er genoeg ambachtslieden zijn die verstand van het restauratievak hebben. Daarom hebben we een verplichting voor aannemers die restauratiewerk uitvoeren. Ze moeten voor het restauratiewerk ook leerlingen van technische opleidingen inzetten."

Vasthouden van de kennis

Volgens Langeland is het niet altijd even gemakkelijk om de juiste leerlingen op de juiste opleidingsplekken te krijgen. "Tijdens de crisis heeft de bouw natuurlijk een harde klap gekregen. De restauratiesector is altijd wel goed blijven draaien. Maar leerlingen kozen niet meer voor een opleiding in de bouw. Vandaar dat de provincie techniek in het onderwijs via de praktijk stimuleert om voor voldoende instroom van jonge ambachtslieden te zorgen." Eigenlijk ligt het belang vooral bij de eigenaren van monumentale panden, vindt Langeland. "Want die willen uiteraard hun pand behouden. Maar goed, het is logisch dat dit niet bij iedereen scherp op het netvlies staat. Daarom stimuleren wij als overheid dat zo veel mogelijk jonge mensen het vak leren. Want de oudere ambachtslieden hebben ontzettend veel kennis opgebouwd. Maar met hun pensionering loopt die kennis zo de deur uit als zij niet de kans krijgen hun kennis over te dragen."

"Dat hebben ze zo goed gedaan, dat ze daar inmiddels in dienst zijn genomen"

De grootste klapper

Vorig jaar ontving Jelle Langeland het Restauratiefondscompliment 2015 voor zijn succesvolle betrokkenheid bij vele restauratie- en herbestemmingsprojecten in Drenthe. Voorbeelden zijn er genoeg. Zoals de herbestemde kerk in Borger, die nu als Cultuurpodium dient. Of de voorgenomen restauratie van Landgoed Oldengaerde (havezathe) in Dwingeloo. Langeland: "De havezathe zal ook met hulp van leerlingen volledig worden gerestaureerd. Onderdelen van de havezathe worden al onder handen genomen. Ze zijn nu met het koetshuis bezig." Voor de eigenaar van de havezathe, Het Drentse Landschap, die veel monumenten bezit en beheert, is opleiden van vaklieden dan ook een vanzelfsprekendheid. Langeland gaat stralen als hij vertelt over de financiering die de provincie Drenthe onlangs verstrekke voor de restauratie van het oude NAM-kantoor in Assen: "Dat was echt de grootste klapper. Daar kunnen heel veel leerlingen een praktijkopleiding krijgen."

Een ander project waar hij blij van wordt is de restauratie van de gebouwen van de voormalige rijksluchtvaartschool in Eelde. "Daar hebben twee leerlingen de historische tuin al aangepakt, als stage voor een hoveniersbedrijf. Dat hebben ze zo goed gedaan, dat ze daar inmiddels in dienst zijn genomen om zich verder te bekwamen in het groene ambacht."

HUMAN CAPITAL REGELING

OP ZOEK NAAR DE BALANS

Hoe realiseren we in de toekomst een goede aansluiting tussen hoger onderwijs en arbeidsmarkt? Via de call 'Human Capital A 2016' wordt gezocht naar antwoorden.

Naar verwachting krijgen we in het Noorden de komende jaren te maken met krapte in een aantal beroepsgroepen. Vooral de toenemende behoefte aan hbo'ers en wo'ers zal de noordelijke werkgevers en de samenleving als geheel voor een uitdaging stellen. Onderzoek wijst op een stijgende behoefte aan mensen met een hoge opleiding en '21st century skills'. Tegelijkertijd is op dit moment voor veel mkb-bedrijven nog niet duidelijk aan welke eisen de toekomstige medewerkers moeten voldoen. Wat het voor opleidingsinstellingen al helemaal lastig maakt om studenten voor die toekomst klaar te stomen.

6 miljoen

De call Human Capital A 2016 is erop gericht om de toekomstige vraag naar personeel beter én structureel boven tafel krijgen. Zodat vraag en aanbod van hoog-opgeleid personeel beter op elkaar afgestemd kunnen

worden. Deze doelstellingen moeten met initiatieven van overheid, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen worden behaald. De call van 6 miljoen euro staat open voor projecten die bijvoorbeeld structureel de arbeidsvraag bij het bedrijfsleven in kaart brengen. Of de curricula en opleidingsfaciliteiten van werknemers versterken. Naar verwachting zal een belangrijk deel van de projecten zich richten op het hogere technisch talent, aangezien dat een knelpunt is binnen alle maatschappelijke uitdagingen.

AANSLUITING
ONDERWIJS EN
BEDRIJFSLEVEN

SERVICEPUNT TECHNIEK DRENTHE

WEGLEKKEN TECHNISCH PERSONEEL VOORKOMEN

Er dreigt een tekort aan technisch personeel in Drenthe. Ouder technisch personeel stroomt uit. Er staat straks onvoldoende nieuw personeel klaar. Daarom is het van belang om technisch personeel dat nú binnen de sector werkt, te behouden. Dát is het hoofddoel van het Servicepunt Techniek Drenthe (SPT Drenthe).

"Mensen die nu in de techniek werken zijn hard nodig," stelt Jan Nap, die namens de provincie als aanjager van het project fungeert. "Dus wanneer er personeel dreigt te verdwijnen, door bijvoorbeeld een faillissement of reorganisatie, willen we er razendsnel bij zijn."

Het servicepunt is een initiatief van de technische branches, O&O fondsen, vakbonden en overheden. De uitvoering wordt gedaan door twee arbeidscoaches. Nap: "De kracht is dat de samenwerkingspartners de coaches snel op het spoor van knelpunten kunnen zetten. De coaches ondernemen dan actie. Zo willen we weglekken uit de sector voorkomen. Het SPT is er voor de bedrijven en werknemers." Naast het behouden van werkend technisch personeel richt

SPT zich ook op het plaatsen van technici die kortdurend in de ww zitten, ondersteunt men bij scholingsvragen en het invullen van moeilijk vervulbare vacatures.

Drie jaar ondersteuning

Begin 2017 is het SPT van start gegaan. Het biedt minimaal drie jaar ondersteuning aan bedrijven en werknemers in de technische branche. "Want de ervaring leert dat het wel een jaar duurt voordat je alles goed en wel op poten hebt. Dan is het zonde als je het daarna niet doorzet."

Er is begroot dat in het eerste jaar 50 bemiddelingen zullen plaatsvinden. De twee jaren erna respectievelijk 75 en 85. "Uiteraard streven we ernaar de begroting te overtreffen."

REGIONAAL CO-MAKERSHIP

"ONDERWIJS MAAK JE SAMEN"

Het Alfa-college, Stenden Hogeschool en de Hanzehogeschool kregen een subsidie van 2 miljoen euro toegekend uit het Regionaal Investeringsfonds (RIF) van onderwijsminister Jet Bussemaker. De investering is bedoeld voor de doorontwikkeling van 'regionaal co-makingship'.

Regionaal co-makingship houdt in dat docenten en studenten uit mbo en hbo, regionale instellingen en bedrijven, gemeenten en provincies samenwerken en zo een lerend netwerk vormen. "Onderwijs maak je samen, dat is de grond-

gedachte," stelt Gerard Krikken van het Alfa-college, projectleider en betrokken bij de RIF-aanvraag.

Voor docenten en studenten leidt de samenwerking tot een goede voorbereiding op de vragen en vereisten van de arbeidsmarkt van de 21e eeuw.

Krikken: "We zijn ontzettend blij dat we dankzij deze investering 8 projecten gericht op de speerpunten healthy ageing, energie en ondernemerschap verder kunnen ontwikkelen en uitvoeren."

Het Alfa-college heeft zorgrobot Zora aangeschaft om het gesprek over zorg & techniek te starten en mogelijkheden te verkennen.

VERDUBBELING N34

FRISSE BLIK VOORKOMT VASTROESTEN

De N34 tussen Coevorden en Emmen wordt verdubbeld. De provincie Drenthe zet zich in om onderwijsinstellingen bij dit project aan te laten haken, zodat jonge mensen mee mogen denken en werken aan dit project. En zodat zij waardevolle, vernieuwende input kunnen leveren aan de 'gevestigde orde'.

De samenwerking met onderwijsinstellingen bevindt zich nog in de beginfase. Hoe het precies vorm krijgt moet nog uitgekristalliseerd worden. Maar de wens vanuit de provincie is duidelijk: jonge mensen uitdagen om mee te werken, te onderzoeken en mee te denken. In deze dynamische sector is de frisse blik van jonge vakmensen zeer welkom.

Betere doorstroming

Het gaat om de verdubbeling van de N34 op het traject van Coevorden-Noord tot aan klaverblad N34-A37 en vanaf

Emmen-West tot de aansluiting met de N381 (Frieslandroute).

"De verdubbeling van de N34 moet zorgen voor een betere doorstroming, wat weer bijdraagt aan het versterken van de regionale economie en de bevordering van de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid. Een heel concreet project, waarmee we scholieren en studenten kunnen laten kennismaken met het technische vak," aldus Henk Brink, gedeputeerde Verkeer en Vervoer.

Jongeren betrekken

"Voor de verdubbeling van de N34 moet op veel verschillende gebieden gewerkt worden. Denk aan archeologie, het bouwkundig ontwerp, de uitvoering ervan en de presentatie van plannen aan bewoners. Door jongeren erbij te betrekken brengen we de verschillende technische beroepen dichterbij, zodat jongeren een beter beeld krijgen van wat het beroep inhoudt."

AANSluiting
ONDERWIJS EN
BEDRIJFSLEVEN

PRAKTIJK INSTITUUT TECHNIEK

LEERLINGEN MET EEN STREEPJE VOOR

Op 24 september 2015 werd het Praktijk Instituut Techniek (PIT) op het Alfa-college in Hoogeveen geopend. Het PIT biedt studenten een leeromgeving die nauwelijks te onderscheiden is van de praktijkomgeving waarin ze later aan de slag gaan.

PIT biedt studenten een 'reality' omgeving die overeenkomt met de actuele praktijk. "De samenwerking met grote technische bedrijven in de regio is daarbij erg belangrijk," zegt Jan Nap van Breuer Institute. Hij vervulde namens de provincie Drenthe de rol van adviseur en aanjager van het programma. "Neem bijvoorbeeld Ardagh, een marktleider in verpakkingen voor melkpoeders. Bij zo'n bedrijf is naast techniek ook hygiëne van groot belang. Dus daar kunnen de leerkrachten binnen het PIT dan al rekening mee houden. Zo hebben de leerlingen die uitstromen naar dat soort bedrijven meteen al een streepje voor."

VIERSLAGLEREN

VIER VLIEGEN IN ÉÉN KLAP

VierSlagLeren betekent een positieve impuls voor alle partijen in het primair basisonderwijs. Startende leerkrachten behalen niet alleen een master, maar doen werkervaring op, worden breder inzetbaar en hebben uitzicht op een reguliere baan. Zittende leerkrachten zijn met hun master op zak breder inzetbaar en hoger opgeleid.

Het project VierSlagLeren slaat vier vliegen in één klap. Ten eerste wordt een ervaren leerkracht gekoppeld aan een beginnende leerkracht. In de tweede plaats krijgt een ervaren leerkracht daardoor de mogelijkheid om twee dagen minder te gaan werken en in die tijd een masteropleiding te volgen. Als derde pluspunt neemt de beginnende leerkracht die twee dagen over om werkervaring op te doen. Daarnaast kan deze leerkracht ook een masteropleiding doen. Twee masters voor de klas, daar profiteert het primair onderwijs over de hele linie van.

Als koppel opereren

In de jubileumuitgave bij de Onderwijsmonitor van 2015 vertellen leerkrachten Geert Bremmer en Jeanine Tinholt

van OBS Het Spectrum in Hoogeveen over hun ervaring met het project. "Vierslagleren is meer dan een werkgelegenheidsproject," zegt beginnende leerkracht Tinholt. "Voor mij betekent het ook dat ik kan meewerken aan verdieping van het onderwijs."

"Deze aanpak geeft ons echt de kans om als koppel te opereren," voegt ervaren leerkracht Bremmer toe. "We wisselen informatie uit, bespreken onze leerlingen en ik kan Jeanine met mijn ervaring helpen en begeleiden." Terugkijkend op het halve jaar dat ze samen een koppel vormen, ziet Jeanine dat ook de klas is gegroeid. "In de klas hangt een fijne werksfeer. De kinderen zijn gemotiveerd en willen graag hun best doen om te leren."

THEMA BEROEPSBEVOLKING EN ARBEIDSMARKT VAN DE TOEKOMST

Kinderen van nu zijn de ondernemers en werknemers van de toekomst. Daarom investeert de provincie in een goede aansluiting van het onderwijs op de praktijk. Nieuwe ontwikkelingen vragen werkgevers en werknemers in andere carrièrepatronen te denken. Werknemers die vaardigheden bezitten die in verschillende beroepen van pas komen, vergroten hun weerbaarheid. Ze hebben een grotere kans om na een tijdelijke arbeidsrelatie snel weer een andere baan te vinden. Intersectorale arbeidsmobiliteit (van werk naar werk) is dan ook een belangrijk aandachtspunt in het kader van het provinciaal arbeidsmarktbeleid.

BEROEPSBEVOLKING
EN ARBEIDSMARKT
VAN DE TOEKOMST

3D-PRINTEN & LEERLIJN TECHNIEK, TALENT & ENERGIE

"HET IS VOORAL DOEN, DENKEN, SLOPEN"

Techniek speelde jaren geen rol in het basisonderwijs. Maar aangemoedigd door de overheid en het groeiende aantal vacatures in de technische sector, komt daar snel verandering in. Zeker in Drenthe, waar verhoudingsgewijs veel basisscholen techniek in hun lespakket hebben opgenomen.

In techniek komt eigenlijk alles samen, stelt Grietha de Boer van Bètapunt Noord. "Rekenen, taal, aardrijkskunde, zelfs geschiedenis. Kinderen kijken terug op uitvindingen, en leren dat alles wat we nu hebben ooit door mensen is ontwikkeld. Zo groeit het besef dat ze daar in de toekomst zelf ook een rol in kunnen spelen."

De pedagogische academie van de Hanzehogeschool Groningen ontwikkelde de Leerlijn Techniek, Talent & Energie (TT&E) om basisschoolleerlingen op spannende, stimulerende manieren in aanraking te brengen met techniek en energie. De scholingen om ermee te kunnen werken worden uitgevoerd door Bètapunt Noord.

De provincie Drenthe stelde 150 vouchers van € 750, - ter beschikking voor basisscholen die de leerlijn in hun

lesprogramma willen integreren. Inmiddels hebben ruim 100 Drentse basisscholen deze kans gegrepen. Er lopen nog besprekingen met andere scholen.

Stimulans tot samenwerking

De focus van TT&E ligt zeker niet alleen op theorie, zegt De Boer. "Het is vooral doen, denken, slopen, onderzoekend en ontwerpend leren." Een kar met materialen maakt deel uit van het lespakket. "Daarin zitten bijvoorbeeld batterijen, stroomdraden, zonnecelletjes en een elektromotor. Maar ook bordspellen die om energie en duurzaamheid draaien."

Volgens De Boer is de provincie Drenthe uniek in haar streven naar een brede, integrale invoering van techniek

in het basisonderwijs. “Dus niet eenmalig een activiteit organiseren, maar het thema van klas 1 tot 8 inpassen in het schoolbeleidsplan.”

Ze prijst ook de stimulans tot samenwerking die van de provincie Drenthe uitgaat. “De provincie brengt partijen bij elkaar. Zo zijn wij ook in contact gebracht met 3DKanjers. Met als resultaat dat hun product en onze leerlijn inmiddels op veel scholen goed samengaan.”

Compleet lesprogramma

3DKanjers is een initiatief van Remco Liefthing en Jos Kok. Het heeft als doel kinderen op jonge leeftijd vertrouwd

willen bijspringen, lokale banken en ondernemersverenigingen bijvoorbeeld.”

Geprinte ganzenpoot

Kinderen reageren enthousiast, zegt Kok. “Ik zou haast zeggen, extreem enthousiast. Ze zijn meteen gefascineerd en beginnen meteen te dromen over wat ze allemaal met zo’n apparaat zouden willen maken. Dat loopt uiteen van een hoesje voor een mobiele telefoon tot doppen voor de bonenmaaimachine van een boer in Groningen, omdat die doppen niet meer verkrijgbaar zijn. En in Meppel zijn 500 zelfontworpen medailles geprint voor de Kids Run.”

NIEUWE SERIE LESSEN

Medio schooljaar 2016-2017 verschijnt een nieuwe serie lessen onder de noemer ‘Duurzaam Drenthe’. Deze lessen leren basisschoolleerlingen bewust om te gaan met ruimte en grondstoffen. De serie sluit aan op de Leerlijn Techniek, Talent & Energie en wordt op verzoek van de provincie Drenthe ontwikkeld door de Pedagogische Academie van de Hanzehogeschool.

te maken met de wonderlijke mogelijkheden van 3D-printers, die ze zelf in elkaar mogen zetten. Jos Kok: “Landelijk doen er nu zo’n 350 tot 400 scholen mee. Drenthe loopt voorop, hier staat op de helft van de basisscholen al een 3D-printer.” Ze verkopen geen 3D-printers maar ‘een 3DKanjers experience,’ benadrukt Kok. “Daar zit de 3D-printer bij, maar ook een compleet lesprogramma met leerdoelen, kerndoelen, een online community, alles erop en eraan. We merken dat scholen heel tevreden zijn over die opzet.”

“Kinderen reageren extreem enthousiast”

Voor 3DKanjers is een aparte subsidie mogelijk (een andere dan die voor de Leerlijn), van 520 euro per school. Volgens Kok trekt de subsidie die de provincie Drenthe verstrekt veel scholen over de streep. “Daardoor komt de drempel toch weer een stukje lager te liggen. En omdat de provincie dit project steunt, zie je dat andere partijen

Het bijzonderste object is volgens Kok geprint in Diever. “Op de kinderboerderij hinkte een brandgans rond met maar één poot. De kinderen hebben een prothese voor hem geprint, daar loopt hij nu mee. Dat is nog op het Jeugdjournaal geweest.”

3DKanjers verschijnt wel vaker in de media. “André Kuipers zei tijdens een tv-uitzending dat Nederland een voorbeeld moest nemen aan Drenthe. Dat in die provincie op de helft van de basisscholen al 3D-printers staan, inclusief een compleet lesprogramma. Ja, dat vond ik mooi. Voor ons van 3DKanjers natuurlijk, maar vooral voor de provincie Drenthe.”

Gans heeft nieuwe poot door 3D-printer

BEROEPSBEVOLKING
EN ARBEIDSMARKT
VAN DE TOEKOMST

DRENTSE ONDERWIJSMONITOR

GOED ZICHT OP DE KWALITEIT VAN ONS ONDERWIJS

Bijna alle scholen in Drenthe werken mee aan de Drentse Onderwijsmonitor. De monitor brengt de prestaties van Drentse leerlingen in kaart. Het is een belangrijke bron voor de aanpak van knelpunten en kansen in het onderwijs.

'Drenthe was 10 jaar geleden voorloper met een eigen provinciale Onderwijsmonitor. Drenthe is daarin nog steeds uniek. Dat is in 10 jaar niet veranderd. En daar mogen we met elkaar trots op zijn!', schreef Eric van Oosterhout, Voorzitter Regiegroep Drentse Onderwijskwaliteit, in het voorwoord van de meest recente monitor.

Bijna alle scholen doen mee

Steeds meer schoolbesturen werken mee aan de monitor door gegevens aan te leveren. In 2016, voor de tiende editie van de Drentse Onderwijsmonitor, gold dit voor maar liefst 93% van de basisscholen en 100% van het voortgezet onderwijs. Opdrachtgevers voor de monitor zijn de provincie Drenthe en de Drentse gemeenten, uitvoerder is CMO STAMM.

Scores en zorgen

Doordat vrijwel alle Drentse scholen inmiddels aan de monitor meewerken, ontstaat een goed zicht op de kwaliteit van het onderwijs in Drenthe. In de monitor worden Drentse scholen onderling vergeleken, maar hun cijfers worden ook afgezet tegen landelijke gemiddeldes. Uit de monitor van

2015 blijkt dat Drentse kinderen over het algemeen goed presteren. Ze scoren op taal- en rekentesten bijvoorbeeld hoger dan het landelijk gemiddelde. Ook is het aantal zeer zwakke scholen afgenomen, maar daar zijn dan wel weer 'gewoon' zwakke scholen voor teruggekomen. Zorgpunt is ook de algemene afname van het aantal leerlingen in de provincie Drenthe.

Drentse kinderen scoren op taal- en rekentesten hoger dan het landelijk gemiddelde

Kwaliteitsslag

De resultaten van de monitor hebben de afgelopen jaren geleid tot diverse initiatieven om de kwaliteit van het onderwijs in Drenthe te verbeteren. In 2010 bleek bijvoorbeeld dat er in Drenthe geen excellente scholen waren. Dit was voor onderwijsbesturen, gemeenten en de provincie Drenthe onder andere een aanleiding voor een kwaliteitsslag over de volle breedte van het basisonderwijs.

DUURZAME INZETBAARHEID

WERKNEMERS LEKKER IN HUN VEL

Een groep van 22 Drentse werkgevers heeft de eigen werkvloer kritisch bekeken. Via het project Duurzame Inzetbaarheid hebben zij, met hulp van deskundigen, belangrijke veranderingen doorgevoerd. Met als uitgangspunt: gezond personeel en een toekomstbestendige werkomgeving.

De interne communicatie is uitgebreid, de opleidingsmogelijkheden zijn vergoot en er wordt hulp geboden om persoonlijke kwesties aan te pakken - denk aan afvallen of stoppen met roken. Het zijn drie concrete voorbeelden van wat het project heeft opgeleverd. Met als belangrijkste resultaat: het gevoel dat dit teweeg brengt. "De werknemer weet en voelt dat hij ertoe doet. Hij wordt gehoord, wordt meer betrokken bij het reilen en zeilen van het bedrijf. Tevreden medewerkers zijn de beste ambassadeurs en ze doen bovendien hun werk gewoon goed", zegt Herman Idema. Hij is directeur van Vereniging Parkmanagement Bedrijventerreinen Emmen (VPB). VPB is initiatiefnemer van het project.

Iedereen levert input

Het project bestaat uit een grondige organisatiescan, een plan van aanpak en metingen naar de resultaten. Aandachtspunten zijn gezond eten en bewegen, betrokkenheid, werkplezier en fysieke belasting. Mensen uit alle lagen van de organisatie worden erbij betrokken. Idema: "Het levert interessante, verrassende en soms zelfs emotionele gesprekken op. De verbeterpunten bespreken

we met de directie. Het invoeren van een nieuwsbrief, het oprichten van een klachtencommissie; het gaat vaak niet om wereldschokkende veranderingen, maar ze zorgen er wel voor dat de werknemers uiteindelijk lekker in hun vel zitten."

Leven lang leren

Bij Duurzame Inzetbaarheid hoort volgens Idema ook het aanbieden van opleidingen en cursussen: "Ik ben zelf een fan van een leven lang leren. En ik vind dat educatie voor personeel ook bij goed werkgeverschap hoort. De eisen vanuit de maatschappij aan werknemers veranderen constant. Er ligt een verantwoordelijkheid bij de werkgever om bijscholing te bieden. En mocht het onverhoopt slecht gaan met het bedrijf: voor mensen met goede diploma's is het makkelijker om over te stappen naar een nieuwe werkgever."

De eerste lichting heeft inmiddels het hele projectprogramma doorlopen. De reacties zijn positief. Idema hoopt meer werkgevers dit traject te kunnen aanbieden.

Voor dit project werkt VPB samen met de provincie Drenthe, die kennis en kunde heeft ingezet om dit project succesvol aan te vragen bij het ministerie. De provincie is ook betrokken bij de vervolgstappen en de bijbehorende acties.

MEESTERLIJK ONDERNEMEN

LEERLINGEN RUNNEN EIGEN ONDERNEMINGEN

Meer dan 3000 kinderen in Drenthe stonden aan het roer van een eigen onderneming. Al deze jonge 'directeuren' hebben zo op een bijzondere manier les gehad. In taal en rekenen, maar ook in de 21e eeuwse vaardigheden, zoals de inzet van moderne media en zelfstandig problemen oplossen.

Het zorgde voor een fantastisch scala aan ondernemingen. Zo werd de oogst van een zelf ingerichte tuin verkocht. Er werd een eigen 3D-printer gemaakt, waar hoesjes voor mobiele telefoons uitrolden. Er ontstond een bioscoop voor kinderen in de wijk. En samen met een echte kok genoot de buurt van een driegangmenu. Een eigen boekenwinkel, kinderbibliotheek en een festival voor het goede doel. Vanuit verschillende rollen zorgden de kinderen samen voor succes.

Durf tonen en doorzetten

De provincie en vijf gemeenten investeerden in dit project. Kinderen leren vanuit hun eigen ondernemersplan diverse vaardigheden. Denk aan zelfstandig problemen oplossen, creatief zijn, durf tonen, doorzetten, denken in kansen, iets voor een ander doen, moderne media inzetten, communiceren en samenwerken.

"Een belangrijk doel van dit project is om kinderen 21e eeuwse vaardigheden bij te brengen," zegt Sandra Hoekman die vanuit een 'helikopterview' verbanden legde tussen inspirerende ondernemers en scholen. "Natuurlijk hoeven de leerlingen niet allemaal ondernemer te worden. Maar ze kunnen wel ondernemend leren werken."

Stimulans voor taal en rekenen

Naast de 21e eeuwse vaardigheden, stimuleert het ondernemend leren ook 'normale' vaardigheden als taal en rekenen. Een goede beheersing hiervan is uiteraard van belang bij diverse aspecten van het ondernemerschap. Uit onderzoek blijkt dat leerlingen binnen ondernemend leren op 'taal' bovengemiddeld presteren. Ook andere speerpunten van scholen krijgen volop de aandacht, zoals wetenschap & techniek en burgerschap.

Iedereen heeft talenten

Sandra Hoekman onderzoekt samen met Ytie van der Berg momenteel hoe ze dit project een vervolg kunnen geven. "Het is nu nog heel erg gericht op primair onderwijs. We willen graag dat de leerlijn doorloopt naar de verschillende vervolgopleidingen." Volgens Hoekman is ondernemend leren geschikt voor leerlingen op alle niveaus. "Juist vanuit een ondernemende houding leer je dat je niet alles zelf hoeft te kunnen. Dat je ook eens iemand anders om hulp kunt vragen. Iedereen heeft talenten. De een is heel slim, de ander is emotioneel juist sterker. Uiteindelijk is iedereen nodig."

BEROEPSBEVOLKING
EN ARBEIDSMARKT
VAN DE TOEKOMST

GIRLSDAY & JET-NET

GIRLS WANTED!

De bèta, techniek en ICT kan wel wat girlpower gebruiken. In Nederland kiezen nog steeds te weinig jongeren en vooral te weinig meisjes voor deze sectoren. De jaarlijkse Girlsday wil de meiden laten zien hoe interessant deze vakgebieden zijn.

Dit jaar hebben landelijk meer dan tienduizend meiden van tien tot vijftien jaar meegedaan aan de GirlsDay. Ze kregen een kijkje achter de schermen bij allerlei bedrijven en ze mochten zelf aan de slag. Zo heeft een groep meiden van het Dr. Nassau College het Drentse provinciehuis bezocht, waar ze een uitgebreide rondleiding kregen, met uitleg over de duurzame technieken die er worden toegepast. Ook een workshop 3D-printen stond op het programma. De komende Girlsday staat alweer op de agenda: donderdag 13 april 2017!

Jet-Net

Jet-Net is een landelijke samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid. Doel is havo-/vwo-leerlingen te interesseren voor een bètatechnische vervolgopleiding. Daarvoor worden diverse activiteiten georganiseerd die leerlingen laten zien hoe techniek wordt toegepast. Zo was er vorig jaar een fietstocht voor derdejaars vwo-leerlingen van het CS Vincent van Gogh om ze meer te leren over watertechnologie. De tocht voerde hen langs de Waterleidingmaatschappij Drenthe, het waterschap Hunze en Aa's, het verdrogingsmeetnet van de provincie Drenthe

en het Nationaal Park Drentsche Aa. Op elke locatie was een technisch expert aanwezig om tekst en uitleg te geven.

Met deze en andere projecten wordt geprobeerd jongeren te enthousiasmeren voor een toekomst in de techniek. Door hen te wijzen op de vele nuttige toepassingen komt de term 'techniek' duidelijk meer tot leven.

COLLECTIE VEENHUIZEN

DESIGNERS WERKEN SAMEN MET GEDETINEERDEN

Veenhuizen is rijk aan verhalen, die op allerlei manieren de buitenwereld bereiken. Zo ook via Collectie Veenhuizen. Voor deze unieke collectie werken ontwerpers, afgestudeerd aan Design Academy Eindhoven samen met de gedetineerden en het dorp.

Er waait een frisse wind door de werkplaatsen van de gevangenen in Veenhuizen. Zij voert nieuwe inspiratie, kennis en vakmanschap met zich mee. Gedetineerden krijgen de kans bijzondere producten te maken. Zo kunnen ze hun vakmanschap ontwikkelen, eigenwaarde kweken en meer leren over cultuur en geschiedenis.

De gedetineerden vormen de ene kant van Collectie Veenhuizen. De andere kant wordt gevormd door de ontwerpers. Dat zijn afgestudeerde studenten van Design Academy Eindhoven die in het dorp werken en soms wonen. Daar krijgen zij de ruimte om hun talenten verder te ontwikkelen. Middels diverse projecten gaan de ontwerpers de verbinding aan met de gedetineerden, maar ook met de lokale ondernemers, bewoners en mensen die in Veenhuizen werken. De verhalen van Veenhuizen zelf zijn altijd de basis.

"Design speelt een verbindende rol tussen ontwerpers, gedetineerden, bewoners en ondernemers"

Van werkplaats naar webshop

Neem bijvoorbeeld de Las_Tig fiets, ontworpen door ontwerpduo UNITT. Het maken van deze fiets is onderdeel van een lascursus. Gedetineerden halen een lasdiploma als ze deze fiets vakkundig in elkaar weten te zetten.

Een ander voorbeeld: in de gevangeniswerkplaats maken gedetineerden Veenhuisjes. Dat zijn kaarsen ontworpen door Adrianus Kundert in de typerende vorm van de huizen van het dorp. Zo'n Veenhuisje wordt afgewerkt met een laagje veen, waardoor het doet denken aan een turfblok. Het Veenhuisje is inmiddels te koop in de webshop en de winkel Lokaal Verhaal in Veenhuizen. Irene Fortuyn, hoofd van de afdeling Man and Leisure van Design Academy Eindhoven en creatief directeur van KETTER&Co, initiator van Collectie Veenhuizen: "Design speelt in Collectie Veenhuizen een verbindende rol. Tussen ontwerpers en gedetineerden, bewoners en ondernemers."

Gevoel van eigenwaarde

Tijdens Meester-Gezel-workshops maakten gedetineerden samen met ontwerpers muziekinstrumenten. Eenvoudige instrumenten die de 'paupers' van twee eeuwen ook maakten. Deze zijn tijdens de muziektheatervoorstelling Het Pauperparadijs ook werkelijk gebruikt, en als merchandise verkocht. Fortuyn: "Het gaat erom dat gedetineerden een ander soort perspectief krijgen.

Veenhuizen is een voormalige pauperkolonie opgericht in de vroege 19e eeuw in de provincie Drenthe. De Koloniën van Weldadigheid zijn wereldwijd uniek. Nergens is al vanaf het begin van de 19e eeuw zo'n grootschalig plan gerealiseerd om met landbouw de armoede te bestrijden. De sporen van dit vooruitstrevende, maatschappelijke experiment zijn nog steeds zichtbaar op vijf plaatsen in Nederland en België. De Koloniën van Weldadigheid zijn genomineerd als UNESCO Werelderfgoed.

Ontwerpers kunnen hierin bijdragen. Voor het re-integreren van gedetineerden hebben twee ontwerpers Laura Ferriere en Eléonore Delisse een methode uitgewerkt en beschreven in het boek: 'What do You Think? the White Building in words'. De Meester-Gezel-workshops zijn hiervan afgeleid. Hiermee wordt veel resultaat behaald in het vergroten van motivatie en gevoel van eigenwaarde van gedetineerden. Bovendien krijgen gedetineerden zo de kans vaardigheden te ontwikkelen.

"De workshops hebben internationale belangstelling gewekt van toonaangevende wetenschappers"

Er is verbinding gelegd met Universiteit Leiden en Cambridge University; de mogelijkheden voor onderzoek naar de werking van diverse onderdelen van het detentiesysteem in Veenhuizen worden uitgewerkt. Zo hebben de workshops internationale belangstelling gewekt van toonaangevende wetenschappers op het gebied van criminologie en straf- en sanctierecht."

Oude stof in originele vorm

Voor de jonge ontwerpers die net Design Academy Eindhoven afgerond hebben is Collectie Veenhuizen een kans om 'door te stomen' en hun talenten verder te ontwikkelen. Doordat de ontwerpers samenwerken met de lokale ondernemers krijgt ook de regio een nieuwe impuls. En worden er nieuwe 'ontdekkingen' gedaan, die in een originele vorm gegoten worden. De TURVER bijvoorbeeld van ontwerper Thomas Trum. De TURVER is een stift met de oer-kleur van Drenthe. De inkt is gemaakt van humuszuur, gewonnen uit duizend jaar oud veenwater. Van ditzelfde humuszuur maakte Trum Drentse Drab, een reinigend kleimasker.

Samenwerking

Het aantal producten en diensten van Collectie Veenhuizen breidt zich momenteel steeds verder uit. Fortuyn: "Ik zie het als een steentje dat ik we in het water heb gegooit. Er komen telkens nieuwe kringen omheen. Vanaf het begin is er een ontzettend goede samenwerking met de gemeente Noordenveld, de provincie Drenthe, het Ontwikkelingsbureau Veenhuizen en de gevangenis. Samen krijg je het ook écht voor elkaar."

THEMA GRENSOVERSCHRIJDENDE MOBILITEIT

In Drenthe zijn veel mensen op zoek naar een baan. Terwijl bij onze oosterburen duizenden vacatures open staan. Dat maakt Duitsland tot een land vol kansen voor werkzoekende Drenten. Maar natuurlijk brengt werken over de grens extra uitdagingen met zich mee. De inzet van de provincie richt zich op de structurele voorwaarden die het overgangsproces naar een Duitse baan moeten versoepelen. Bijvoorbeeld door het wegnemen van belemmerende verschillen in regelgeving of bevordering van taalkennis. Zodat inwoners de kansen en mogelijkheden aan weerszijden van de grens kunnen benutten om te wonen, werken, studeren en ondernemen.

ARBEIDSMARKT NOORD + ACTIEDOCUMENT EMSLAND/DRENTHE DE KANSEN VAN DE GRENSEN

In Duitsland liggen veel kansen voor werkzoekende Drenten. In de grensgebieden zijn duizenden vacatures in vrijwel alle branches. Ook staan Duitse werkgevers in de regel positief tegenover Nederlandse werknemers. Toch is het niet iets wat je zomaar even gaat doen, werken in het buitenland.

Werken in het buitenland heeft consequenties. Bijvoorbeeld voor pensioenopbouw en hypotheekrenteaftrek. De taal kan ook een drempel vormen.

Om het werkzoekende Drenten die een baan in Duitsland overwegen zo makkelijk mogelijk maken, werkt de provincie Drenthe met verschillende Nederlandse en Duitse partijen samen in het koepelproject Arbeidsmarkt Noord. Door als één regio samen op te trekken en langdurig samen te werken, is de regio als geheel beter in staat te reageren op kansen en economische ontwikkelingen in de grensstreek. Inwoners kunnen de kansen en mogelijkheden aan weerszijden van de grens benutten

om te wonen, werken, studeren en ondernemen. Hierdoor is de regio aantrekkelijk voor mensen om zich te vestigen en blijven kennis en vakkrachten hier beschikbaar.

Concrete resultaten

Om de doelen van Koepelproject Arbeidsmarkt Noord te vertalen naar concrete resultaten ondertekende de provincie eind 2015 het actiedocument 'Grensoverschrijdende Arbeidsmarkt Drenthe – Emsland'. Dit initiatief van de provincie Drenthe, UWV, EDR en de gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden,

Emmen en Hardenberg heeft als doel om in een periode van twee jaar 400 werknemers aan een baan in Duitsland te helpen.

Met de uitvoering van het actiedocument is voorjaar 2016 een begin gemaakt. Er is een grensteam geformeerd waarin mensen van het Nederlandse UWV en het Duitse Agentur für Arbeit bij elkaar zitten. Ze werken samen om de overstap van een Nederlandse uitkering naar een Duitse baan te stroomlijnen. Ook is de website *werkeninduitsland.nl* gerealiseerd. Hierop worden veel bestaande instrumenten om de overgang naar een Duitse baan te versoepelen helder en overzichtelijk gepresenteerd.

Er is een grensteam geformeerd waarin mensen van het Nederlandse UWV en het Duitse Agentur für Arbeit bij elkaar zitten

Onverwachte voordelen

Dat werken in Duitsland onverwachte voordelen kan hebben, weet vrachtwagenchauffeur Jelke Mulder, die op de website *werkeninduitsland.nl* wordt geciteerd. "Ten eerste is mijn salaris in Duitsland een stuk hoger, en de arbeidsvoorwaarden zijn een stuk beter. Zo krijg ik mijn overuren gewoon uitbetaald en hebben de twee Duitse bedrijven waar ik heb gewerkt de zaken

altijd goed voor elkaar. Ik heb de ervaring dat Duitse bedrijven heel nauwkeurig zijn."

Volgens cijfers van het CBS werkten in 2014 ruim 8.700 Nederlanders in Duitsland.

Wat Michiel Malewicz van Arbeidsmarkt Noord betreft gaat dat aantal snel omhoog. "We hopen de grens te veranderen in een kans, in plaats van iets waar je tegenaan loopt."

GRENS-
OVERSCHRIJDENDE
MOBILITEIT

SORGEN FÜR, SORGEN DASS GRENSOVERSCHRIJDENDE SAMENWERKING

In 'Sorgen für, sorgen dass' werken de Noordelijke regio's in Nederland en Duitsland samen op het gebied van onderwijs en zorg. Eén van de doelstellingen is zo'n 800 studenten uit Noord-Nederland (400) en Noord-Duitsland (400) over en weer naar een stageplaats over de grens te begeleiden.

Paula Sissingh (21) is derdejaars verpleegkundige niveau 4 aan het mbo in Groningen. Ze loopt een half jaar stage in een klein ziekenhuis in Emden. "In Nederland waren er niet genoeg stageplaatsen. Toen heb ik me aangemeld voor een stage in Duitsland, waar ze juist een tekort aan personeel hebben. "Werken in Duitsland, het was wel even wennen. "Eigenlijk sprak ik nauwelijks Duits toen ik hier kwam. Ik zit hier nu acht weken, en het gaat steeds beter. Dit is ook wel de snelste manier om goed Duits te leren."

Een ander opvallend punt was de sterke hiërarchie in het Duitse ziekenhuis. "Nee, dat vind ik niet erg hoor. Het is juist wel interessant en leerzaam om te merken dat zo'n cultuur heel anders werkt dan in Nederland. Ik heb hier ook wel geleerd om voor mezelf op te komen. Ik merk dat ik daar sterker van word."

Baat voor beide partijen

Het project Sorgen für, Sorgen dass heeft als doel om het makkelijker te maken voor studenten als Paula om over de grens stage te lopen. Diverse scholen en zorginstellingen in Noord-Duitsland, Groningen, Drenthe en Noord-Overijssel werken daarvoor samen. Gedeputeerde Cees Bijl stelde bij de aftrap van het project dat zowel Nederland als Duitsland hier veel baat bij hebben.

"Werken in Duitsland, het was wel even wennen"

"De Duitsers willen graag dat hun zieken verpleegd worden. Vanwege het tekort aan Duits personeel is het voor hen boeiend om een Nederlandse verzorgende te krijgen. Andersom krijgen Nederlanders zo meer kans op de arbeidsmarkt." Uiteindelijk is het streven naar een

bestendige en duurzame arbeidsmarkt Zorg en Welzijn, waarin zorgmedewerkers aan beide zijden van de grens inzetbaar zijn. Daarmee kan beter ingespeeld worden op de vraag vanuit deze sector naar voldoende en goed opgeleid personeel en wordt aan inwoners perspectief en ontplooiingsmogelijkheden geboden. Daarvoor moet wel het nodige geregeld worden. “Er zijn allerlei verschillen in diploma’s, regels, belasting en pensioenopbouw. Die dingen moeten wel getackeld worden.”

“Het leukste aan Duitsland: dat er zo positief wordt gereageerd op Nederlanders”

Waarom niet?

Paula (li/re op foto) woont met haar vriendin medeleerling Mieke (23) in een appartement dat via de school wordt betaald. “Want in Duitsland krijg je geen stagevergoeding. Dus anders hadden we dit nooit kunnen betalen.”

Het leukste aan Duitsland vindt ze dat er zo positief op Nederlanders wordt gereageerd. “Mensen horen aan ons accent dat we Nederlands zijn, en dan volgen stevast heel positieve verhalen over Nederland en Nederlanders. Laatst gingen we ergens eten, en toen kregen we zelfs gratis drankjes aangeboden.”

Na haar opleiding zou Paula best in Duitsland willen werken. “Als er in Nederland geen werk is: waarom niet?”

THEMA WERKGELEGENHEIDSTOENAME EN WERKLOOSHEIDSDALING OP KORTE TERMIJN

Voor de provincie is het essentieel dat het economisch herstel zich doorzet. En dat dit ook effect heeft op de arbeidsmarkt. De economische situatie is dynamisch en de draagkracht van de partijen op de arbeidsmarkt verandert. De stimuleringsmaatregelen van de provincie worden daarop aangepast, er wordt gekozen voor de impuls met de meeste toegevoegde waarde. Ook behoud van werkgelegenheid heeft prioriteit. Drenthe wordt regelmatig getroffen door werkgelegenheidsverlies bij grote publieke en private werkgevers. Dat verdient een proactieve en energieke aanpak, met slimme acties die werkgelegenheid bevorderen en werkloosheid bestrijden.

WERKGELEGENHEIDSTOENAME
EN WERKLOOSHEIDSDALING
OP KORTE TERMIJN

PROVINCIE VERSTREKT BBL-VOUCHERS

LEREND WERKEN, WERKEND LEREN

Sommige projecten lopen precies als gepland. Maar natuurlijk lopen zaken ook wel eens anders dan ingeschat. Op dat soort momenten helpt het om 'out of the box' te denken, betoogt Sandra Hoekman van adviesbureau Hoekman. Namens de provincie verstrekte zij twee keer veertig vouchers om moeilijk plaatsbare mensen aan het werk te krijgen.

Het project met de BBL-vouchers (BBL staat voor: Beroeps Begeleidende Leerweg) was oorspronkelijk bedoeld als antwoord op de economische crisis. Met name met betrekking tot BBL-ers, jongeren die werken en leren combineren. Sandra Hoekman: "Het idee was, er vallen bedrijven om, die hebben BBL-ers in dienst, en die vliegen natuurlijk als eerste eruit. En dan kan zo'n jongere zijn opleiding niet meer vervolgen. Zo'n voucher van € 2.500 zou dan helpen om een jongere snel bij een andere werkgever binnen te krijgen. Maar dat bleek in de praktijk lastiger dan verwacht."

Voornaamste probleem was het in zicht krijgen van jongeren die buiten de boot dreigden te vallen. "Eigenlijk kregen we zo'n jongere pas in beeld als die zich meldde bij het UWV. Zonder baan, en al gestopt met de opleiding. Feitelijk hobbelden we achter de trein aan."

Er moest een ander plan van aanpak komen.

Verbindingen leggen

"Wat we hebben gedaan, is verbindingen leggen," legt Hoekman uit. "Tussen werkgevers, onderwijs, de gemeente en UWV. Om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Als een bedrijf bijvoorbeeld een chauffeur zocht, gingen we kijken of we nog een werkloze jongere hadden die wel een chauffeursopleiding wilde volgen."

Concreet voorbeeld van zo'n jongere is Daniël, die met ondersteuning van een voucher bij wielen- en banden-specialist Real Wheels aan de slag kon.

"Daniel had als leerling al bij verschillende garages stage gelopen," zegt Erik Hingsman, monteur en leermeester bij Real Wheels. "Maar dat liep nooit heel lekker. Volgens mij doordat hij daar vooral werd ingezet voor allerhande klusjes. En dus niet de vrijheid kreeg om échte werkzaamheden te doen. Die vrijheid heeft hij hier wel gekregen. Bij elke leerling kijken we eerst naar wat hij al wel kan. Daar beginnen we mee. En dan leggen we de lat steeds wat hoger. Zo heeft Daniel zich steeds verder kunnen ontwikkelen."

Inmiddels heeft Daniel zijn diploma gehaald.

Momenteel gaat hij nog één dag per week naar school, de andere dagen werkt hij bij Real Wheels. In vaste dienst.

"Bij elke leerling kijken we eerst naar wat hij al wel kan. Daar beginnen we mee. En dan leggen we de lat steeds wat hoger"

Verrassende combinaties

Daniel is volgens Sandra Hoekman niet de enige die via de subsidieregeling een vaste baan heeft gekregen. "Er zijn er veel meer, waaronder mensen die heel moeilijk aan een baan kwamen."

Soms ontstaan er verrassende combinaties. Zoals een eenmanszaak in de techniek die een dertigplusser in dienst nam. "Boven de dertig krijg je geen studiefinanciering meer, dus dat maakte de zaak extra lastig. Maar het is een erg leuke match geworden."

Onlangs heeft ze nog een aantal vouchers ingezet om Drenten in Duitsland aan het werk te krijgen.

"Daar is een groot gebrek aan personeel in de zorg. Dus hebben we mensen begeleid die hier moeilijk of geen werk konden vinden. Die hebben daar nu een contract."

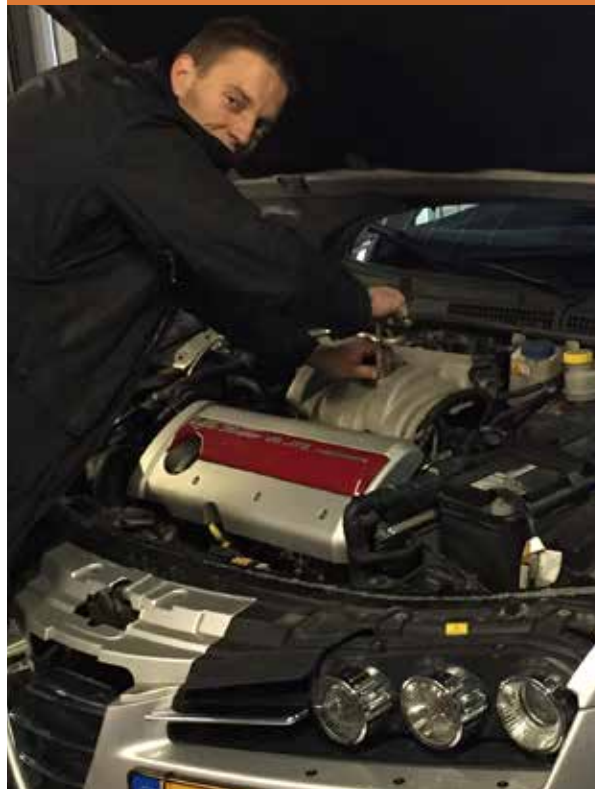
Positieve werking

Hoe de voucher-regeling dan ook ontstaan is, volgens Hoekman zijn veel mensen er goed mee geholpen.

"Door out of the box te denken, kun je net even wat dingen doen die via een andere regeling niet mogelijk zijn." Ook Hingsman van is over de regeling te spreken.

VERDER DAN INDIVIDUELE GEVALLEN

Volgens Sandra Hoekman gaat de positieve werking van de vouchers verder dan individuele gevallen. "Voor de toekomst is het ook goed dat er contacten zijn gelegd en verbindingen zijn gemaakt. Bijvoorbeeld tussen scholen, werkgevers, uitkeringsinstanties, serviceteams en klantmanagers in de regio."

"Anders neem je natuurlijk liever een ervaren kracht in dienst. Want je moet behoorlijk wat tijd en energie investeren om zo'n jongere te begeleiden. En je hebt geen garantie dat zo iemand aan het eind van de rit bij je blijft werken. Er sneuvelt ook wel eens wat materiaal of gereedschap tijdens zo'n stage. Dat mag ook, want ze moeten het nog leren. Maar zo'n subsidie maakt het in elk geval een stuk aantrekkelijker om iemand met weinig ervaring in dienst te nemen."

Het gaat Hingsman niet om de subsidie, wil hij benadrukken. "Het gaat mij om de persoon. En daar hoort die subsidie dan bij."

VERSNELLINGSAGENDA

VERSNELDE START VAN KANSRIJKE PROJECTEN

Als gevolg van de crisis kwamen ook in Drenthe veel mensen op straat te staan. Om mensen zo snel mogelijk weer aan een baan te helpen, heeft de provincie onder de vlag van De Versnellingsagenda aan diverse organisaties opdrachten en subsidie verstrekt. Dit om projecten te realiseren die mensen een kans op een nieuwe baan geven. De subsidie werd niet gebruikt om nieuwe projecten te starten, maar om de gaten in kansrijke al geplande projecten te dichten.

“Je moet het zien als een pot geld die we gebruikten om projecten op weg te helpen die anders blijven liggen,” vat Jan Dorenbos van de provincie Drenthe De Versnellingsagenda bondig samen. “Zo is een aantal projecten versneld opgestart dat anders nog niet was uitgevoerd.”

Een voorbeeld van zo’n project is de regeling Zonnelening. Die behelst dat provincie en gemeenten investeren in zonnepanelen en zonneboilers bij particulieren. De inschatting is dat dit voor minimaal veertien installateurs een voltijdsbaan van minimaal zes maanden heeft opgeleverd.

Concreet zijn dankzij De Versnellingsagenda bijna 500 mensen vanuit onder andere ww, bijstand en dergelijk aan een opleiding en baan geholpen.

Verlaagd uurloon

“Bij sommige projecten werkte het vooral goed om het uurloon te verlagen dat werkgevers moesten betalen. De werkgever heeft er geen administratieve rompslomp van

en natuurlijk is het financieel gezien aantrekkelijk. Dus niet zeggen, je krijgt zoveel geld voor jouw project als je deze mensen in dienst neemt. Maar bijvoorbeeld: je hoeft deze werknemer geen 12 maar 10 euro per uur te betalen. Die andere 2 euro dragen wij bij, op voorwaarde dat zo iemand minimaal een half jaar of jaar in dienst blijft. Hij of zij krijgt de kans zich te bewijzen, en krijgt vervolgens wellicht een vast contract. Voor werkgevers is het verlaagde uurloon een duidelijke stimulans om iemand met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen. Dat idee wordt in de beveiligingssector inmiddels ook landelijk gekopieerd.”

Begeleiding

Toch ging volgens Dorenbos niet alles van een leien dakje. “Tja, als je deze mensen weer in een arbeidssituatie plaatst, zit er natuurlijk ook wel eens een mismatch tussen. Dat vraagt om extra kwaliteit bij de begeleiding. Maar al met al heeft De Versnellingsagenda er toch aan bijgedragen dat een grote groep mensen weer een plekje op de arbeidsmarkt bezet.”

SECTORPLAN VRIJETIJDSECONOMIE

VERNIEUWING IN DE VRIJETIJDSECTOR

Drenthe is rijk aan toeristische trekpleisters. Daardoor is de vrijetijdsector een belangrijke pijler van de Drentse economie. De provincie vindt het belangrijk dat deze sector zich verder professionaliseert en vernieuwt. En dat er ook in de toekomst voldoende vakmensen beschikbaar zijn.

“De recreatiesector is ontzettend belangrijk voor Drenthe,” zegt Jan Nap namens de provincie Drenthe. “De vrijetijdseconomie levert veel werkgelegenheid en welvaart op. Maar het is ook een kwetsbare sector, met veel kleine bedrijfjes. De provincie is aanjager geweest om een miljoen euro binnen te halen. Dit bedrag komt vervolgens ten goede aan ondernemers en werkgevers in de sector.”

Twee smaken

De subsidie heeft twee smaken, zegt Jan Nap. “Ten eerste subsidiëren we verdere professionalisering van bedrijven in de recreatiesector. Ondernemers die kosten maken om zich te ontwikkelen, kunnen een kleine 50 procent van die kosten gesubsidieerd krijgen. Dus stel, je volgt een opleiding of training die duizend euro kost, inclusief boeken, reiskosten, enzovoort, dan krijg je bijna de helft terug.”

Onlangs was Jan Nap bij een bijeenkomst van ondernemers die meer Duitse toeristen naar Drenthe willen trekken.

“Dan kan deze regeling dus bijdragen aan scholing van ondernemers en personeel in de Duitse taal en cultuur. Daarmee kun je de Duitse toerist gastvrijder ontvangen.” De tweede smaak betreft subsidie voor het in dienst nemen van leerlingen die werken en leren combineren, de zogenaamde BBL-ers. “Wanneer je zo’n BBL-er in dienst neemt, krijg je 20 procent van de bruto loonkosten vergoed. We hebben nu 70 BBL-ers geplaatst. Bijvoorbeeld in recreatieparken en hotels. Omdat er nog steeds veel vraag is naar deze regeling, gaan we het budget ophogen.”

De sector vitaal houden

Los van de subsidies faciliteert de provincie ook een speciaal project voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. “We werken samen met een partij die gespecialiseerd is om deze mensen weer aan het werk te krijgen in de vrijetijdsector. Dat is al 16 keer gelukt.” Door deze en andere maatregelen van de provincie wordt voorkomen dat de sector als het ware ‘leegloopt’. “We willen de huidige vakmensen behouden en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt laten instromen.” Nap vindt het belangrijk dat de provincie zich hiervoor blijft inspannen. “Want wanneer je als provincie en gemeenten de vrijetijdsector als een belangrijke pijler onder de regionale economie ziet, heb je er alle belang bij die sector vitaal te houden.”

EUROPEES GLOBALISERINGSFONDS

800 MENSEN WEER AAN HET WERK

Door faillissementen van onder andere Scapino, V&D, Dolcis en Perry Sport kwamen in 2016 honderden inwoners van Drenthe op straat te staan. Om deze mensen weer aan werk te helpen, heeft de provincie Drenthe een project opgezet dat voor een groot deel wordt gefinancierd door het Europees Globaliseringsfonds (EGF).

De retailsector is na de zorg de belangrijkste sector qua werkgelegenheid in Drenthe. Door de financiële crisis en faillissementen van enkele grote ketens heeft er in 2015 en 2016 een ontslaggolf plaatsgevonden in deze sector. Hierdoor zijn 1100 mensen uit Drenthe en Overijssel werkloos geworden. Wanneer meer dan 500 ontslagen zijn gevallen in een bepaalde sector en er sprake is van massaontslag, is het mogelijk financiële hulp te vragen aan het Europees Globaliseringsfonds (EGF). Deze aanvraag is midden 2016 door de provincie Drenthe bij

het EGF ingediend en gehonoreerd. Hierdoor werd het mogelijk een project op te zetten waarin 800 mensen begeleid worden naar werk of zelfstandig ondernemerschap. Hiervoor volgen deelnemers bijvoorbeeld trainingen en opleidingen. Het project duurt twee jaar en is gestart in augustus 2016.

Iedereen doet ertoe

“Iedereen doet mee en iedereen doet ertoe, twee belangrijke ingrediënten uit ons collegeprogramma voor een duurzame arbeidsmarkt,” aldus gedeputeerde Cees Bijl van de provincie Drenthe. “Daarnaast willen we Europese kansen benutten om onze beleidsdoelstellingen te realiseren. Daarom besloten we om samen met de provincie Overijssel, de gemeentes en het UWV een aanvraag in te dienen bij het Europees Globaliseringsfonds.” Het project dat mensen in onze regio begeleid naar werk wordt door de provincie Drenthe met 165 duizend euro gefinancierd, de Europese bijdrage is 1,7 miljoen euro. De overige kosten worden gefinancierd door de samenwerkingspartners UWV, kennis-instellingen, uitzendbureaus en werkgevers.

Drenthe op Dreef, jong geleerd...